



Valsts ieņēmumu
dienests

Analītiskais materiāls

Akcīzes preču aprīte 2024. gadā



14.03.2025.

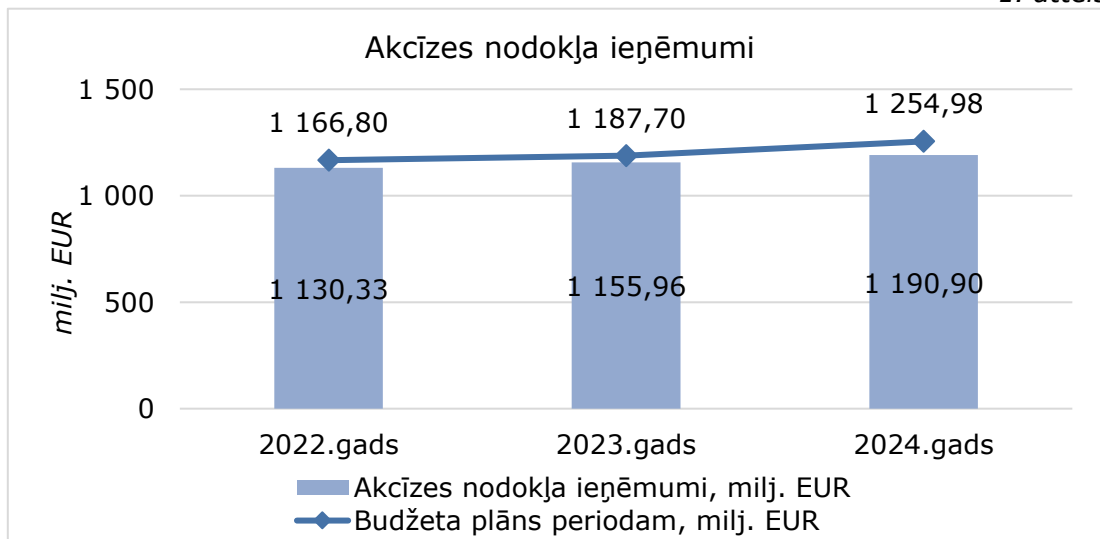
Saturs

Akcīzes nodokļa ieņēmumi.....	3
Naftas produkti.....	5
Tabakas izstrādājumi un to alternatīvie produkti	6
Alkoholiskie dzērieni un alus	8
Bezalkoholiskie dzērieni un kafija.....	10
Dabasgāze	11

Akcīzes nodokļa ieņēmumi

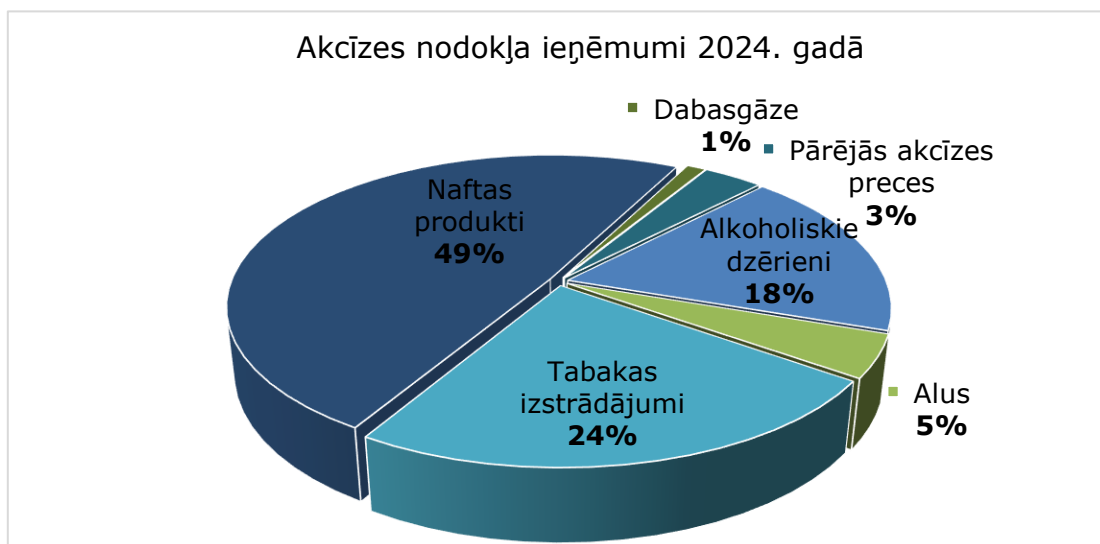
Akcīzes nodokļa ieņēmumi ir būtisks valsts kopbudžeta ieņēmumu avots, jo sastāda 8 % no kopējiem nodokļu ieņēmumiem valsts budžetā. Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2024. gadā ir 1,2 miljardi EUR, kas ir par 34,9 milj. EUR jeb 3 % vairāk nekā 2023. gadā (skat. 1. attēlu). 2024. gada ieņēmumu plāns izpildīts par 94,9%.

1. attēls

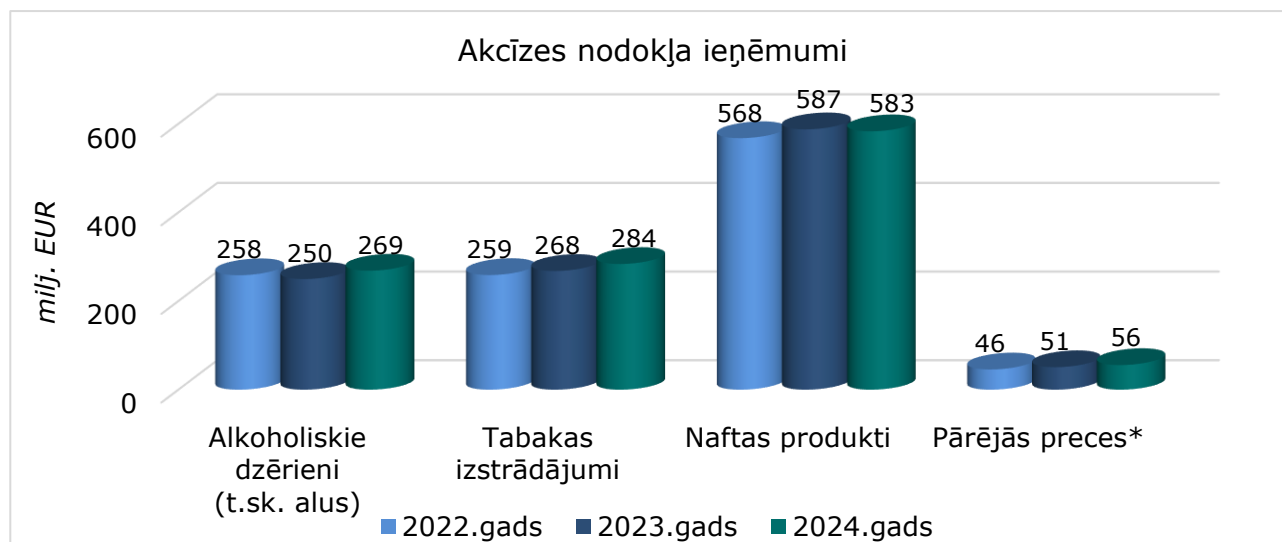


2024. gadā akcīzes nodokļa ieņēmumus ietekmēja akcīzes nodokļa likmju izmaiņas. No 2024. gada 1. marta akcīzes nodokļa likmes tika palielinātas tabakas izstrādājumiem (t. sk. cigaretēm), alkoholiskajiem dzērieniem, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamajam šķidrums, tā sagatavošanas sastāvdaļām, tabakas aizstājējproduktiem, bezalkoholiskajiem dzērieniem ar cukura saturu no 8 gramiem (ieskaitot) uz 100 mililitriem un enerģijas dzērieniem.

2. attēls



Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā vislielākais īpatsvars ir akcīzes nodoklim par naftas produktiem – 2024. gadā tas veido 49 % no visiem akcīzes nodokļa ieņēmumiem, tam seko ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem – 24 % un par alkoholiskajiem dzērieniem (t. sk. alu) – 23 % (skat. 2. attēlu).



*Pārējās preces – kafija, bezalkoholiskie dzērieni, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamais šķidrums, tā sagatavošanas sastāvdaļas, tabakas aizstājējprodukti un dabasgāze.

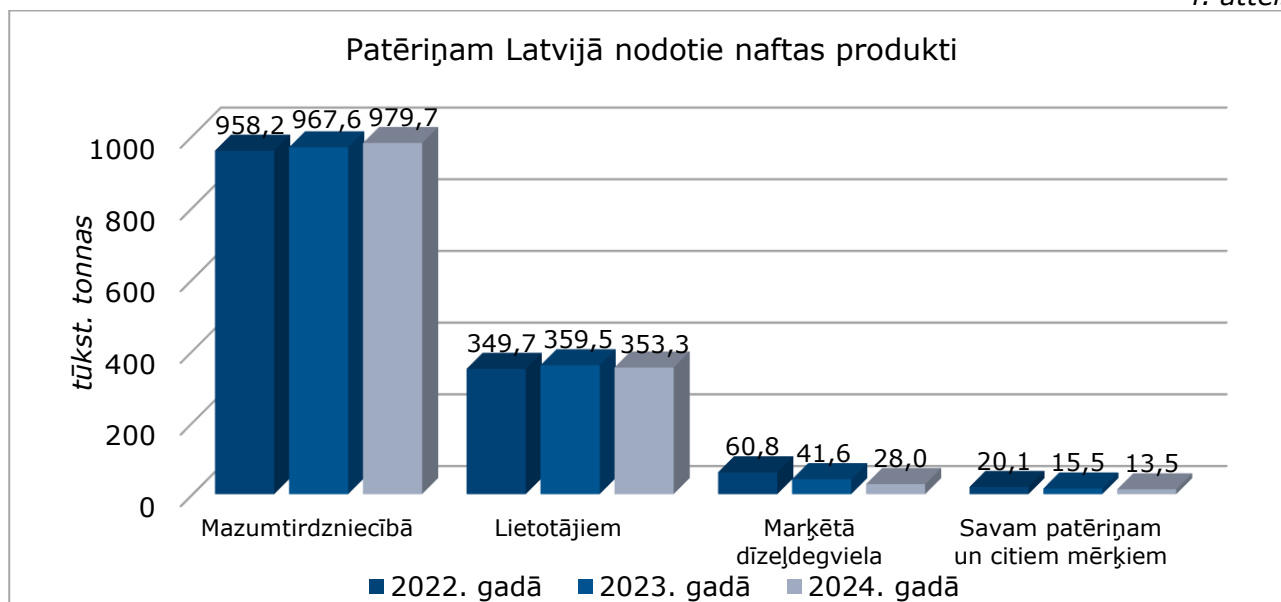
2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, akcīzes nodokļa ieņēmumi ir palielinājušies alkoholiskajiem dzērieniem (t. sk. alum) par 18,9 milj. EUR, tabakas izstrādājumiem par 15,7 milj. EUR un pārējām precēm par 4,7 milj. EUR, savukārt akcīzes nodokļa ieņēmumi ir samazinājušies naftas produktiem par 4,4 milj. EUR (skat. 3. attēlu).

Latvijā akcīzes nodokli nacionālā līmenī piemēro dabasgāzei, kafijai, bezalkoholiskajiem dzērieniem, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamajam šķidrumam, tā sagatavošanas sastāvdaļām un tabakas aizstājējproduktiem.

Naftas produkti

Kopējais patēriņam Latvijā nodoto naftas produktu (degvielas) apjoms 2024. gadā sastādīja 1 374 tūkst. tonnas, kas par 0,8 % jeb 11 tūkst.tonnām nesasniedza 2023. gada rādītājus.

4. attēls



Kopumā mazumtirdzniecībā 2024. gadā realizētas 979,7 tūkst. tonnas degvielas, kas ir par 12,1 tūkst. tonnām jeb 1,3 % vairāk nekā 2023. gada 12 mēnešos. Pieaugumu 2024. gadā attiecībā pret 2023. gada rādītājiem par 3,5 % veido benzīna, t. sk. benzīna bio, par 1,0 % dīzeļdegvielas un par 5,2 % lauksaimnieku dīzeļdegvielas realizētais apjoms. Samazinājuma tendence turpinās realizētajam autogāzes apjomam, 2024. gadā tas samazinājās par 8,2 %, pērn 2023. gadā samazinājums bija par 9,6 % pret 2022. gada datiem. Mazumtirdzniecībā 2024. gada 12 mēnešos vislielāko degvielas apjomu ir realizējusi SIA "Neste Latvija", SIA "Circle K Latvia" un AS "Viada Baltija".

Samazinājums vērojams gan lietotājiem vairumtirdzniecībā realizētajam degvielas apjomam par 1,7 %, gan marķētās dīzeļdegvielas realizētajam apjomam par 32,8 %, gan savam patēriņam un citiem mērķiem izlietotajam apjomam par 13,4 %. Pieprasījumu galvenokārt ietekmē cena, kurai paaugstinoties, lietotāji izmanto alternatīvus enerģijas avotus, samazinot pieprasījumu pēc tradicionālās degvielas.

Detalizētu informāciju par naftas produktu (degvielas) aprītes rādītājiem, aprēķināto akcīzes nodokli sadalījumā pa degvielas veidiem, lielākos komersantus un akcīzes nodokļa likmju izmaiņas skatīt pielikumā [Degvielas aprīte](#).

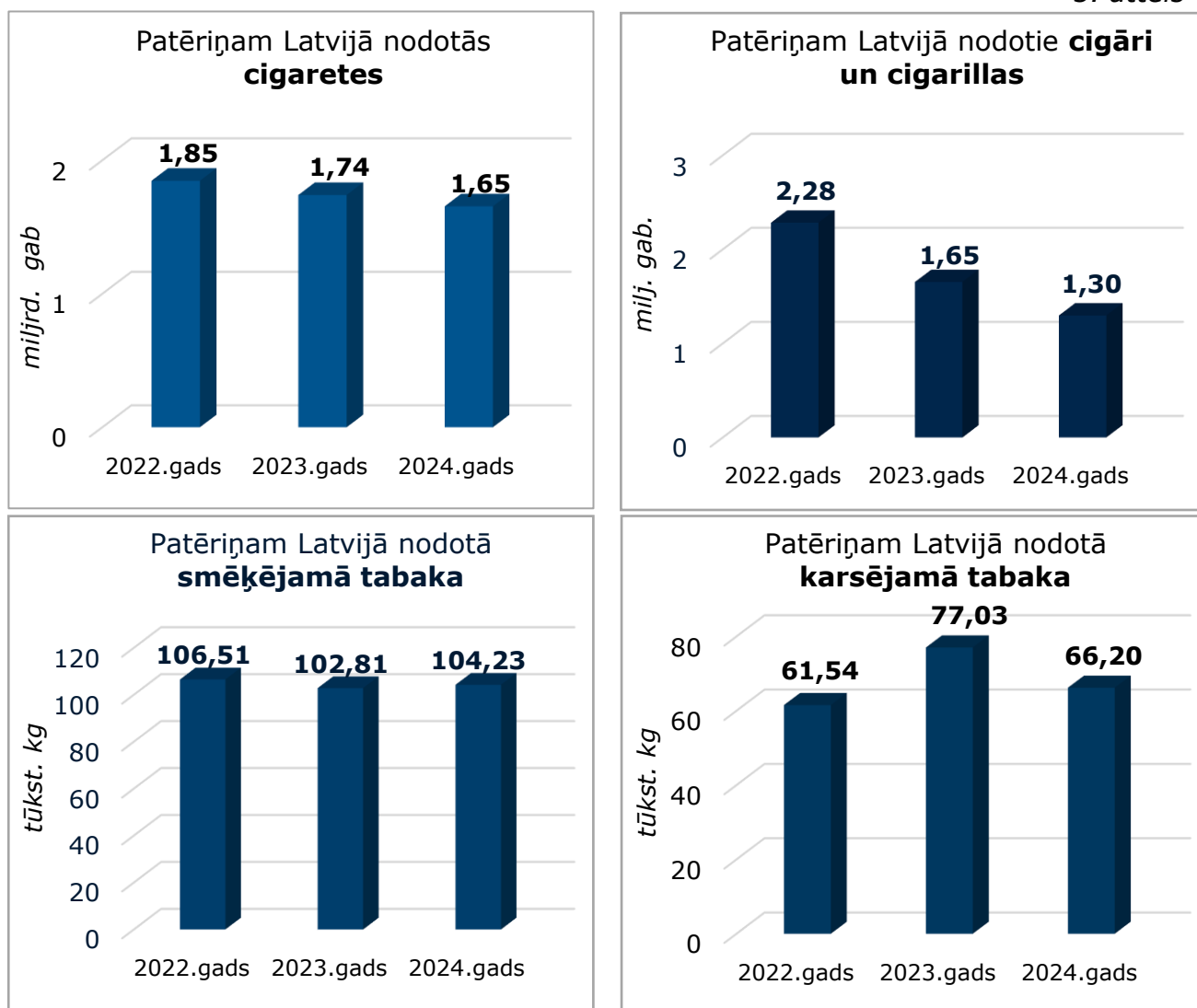
Tabakas izstrādājumi un to alternatīvie produkti

Vislielāko īpatsvaru no iekasētā akcīzes nodokļa par **tabakas izstrādājumiem** veido akcīzes nodokļa ieņēmumi par cigaretēm – 2024. gadā 89 % no kopējās aprēķinātās akcīzes nodokļa summas¹.

2024. gada patēriņam Latvijā nodoto cigarešu skaits, salīdzinot ar 2023. gadu, ir samazinājies par 4,9 % (skat. 5. attēlu), savukārt, aprēķinātais akcīzes nodoklis pieaudzis par 7,4 %, kas skaidrojams ar akcīzes nodokļa likmes palielināšanu no 2024. gada 1. marta.

Latvijas patērētāju vidū populārākās cigarešu markas 2024. gadā ir "WINSTON", "MARLBORO" un "LD".

5. attēls



2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, ir samazinājies patēriņam Latvijā nodoto cigāru un cigarillu par 35,3 % un karsējamās tabakas par 14,1 % apjoms, savukārt par 1,4 % pieaudzis patēriņam Latvijā nodotās smēķējamās tabakas apjoms (skat. 5. attēlu).

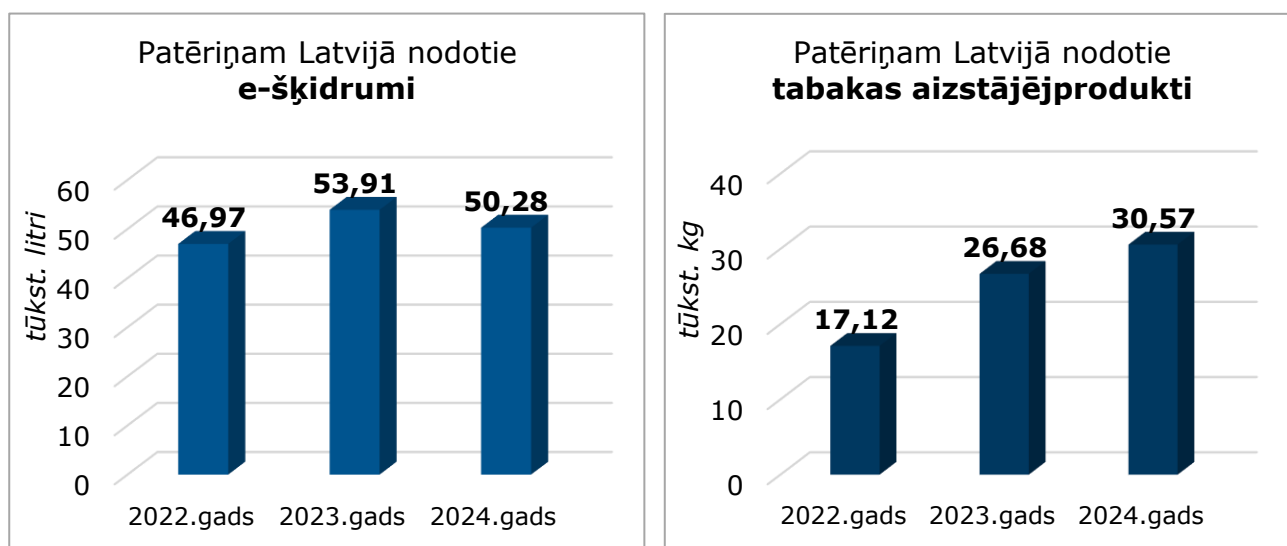
¹ Pamatojoties uz akcīzes nodokļa deklarācijās aprēķināto akcīzes nodokli.

Apkopotais rādītājs par smēķējamās tabakas apjomu ietver gan smalki sagrieztu tabaku cigarešu uztīšanai, gan citu smēķējamo tabaku.

Patēriņam Latvijā nodotā **elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamā šķidrums, tā sagatavošanas sastāvdaļu** apjoms 2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, ir samazinājies par 6,7 %, (skat. 6. attēlu), savukārt aprēķinātais akcīzes nodoklis ir pieaudzis par 8,9 %, kas skaidrojams ar akcīzes nodokļa likmes palielināšanu no 2024. gada 1. marta.

Latvijā ar akcīzes nodokli apliek arī **tabakas aizstājējproduktus**, piemēram, nikotīna spilventiņus. 2024. gadā patēriņam Latvijā tika nodoti par 14,6 % vairāk tabakas aizstājējproduktu nekā pērn (skat. 6. attēlu). Par patēriņam Latvijā nodotajiem tabakas aizstājējproduktiem 2024. gadā tika aprēķināts akcīzes nodoklis 4,1 milj. EUR apmērā.

6. attēls



Pamatojoties uz akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju (neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās)

Detalizētu informāciju par tabakas izstrādājumu, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamā šķidrums, tā sagatavošanas sastāvdaļu un tabakas aizstājējproduktu aprīti skatīt pielikumā [Tabakas izstrādājumu un to alternatīvo produktu aprīte](#).

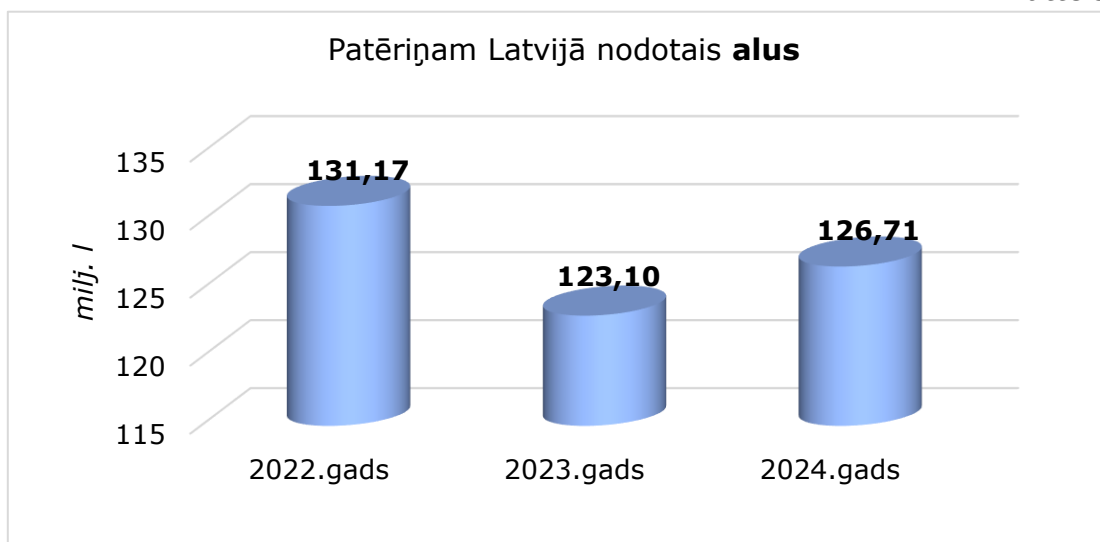
Alkoholiskie dzērieni un alus

Patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu apjoms 2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, ir samazinājies, savukārt ir pieaudzis patēriņam Latvijā nodotā alus apjoms. 2024. gadā patēriņam Latvijā tika nodoti 6,4 milj. dekalitri alkoholisko dzērienu, kas ir par 3,9 % mazāk nekā 2023. gadā, un 12,7 milj. dekalitri alus, kas ir par 2,9 % vairāk nekā 2023. gadā (skat. 7. un 8. attēlu).

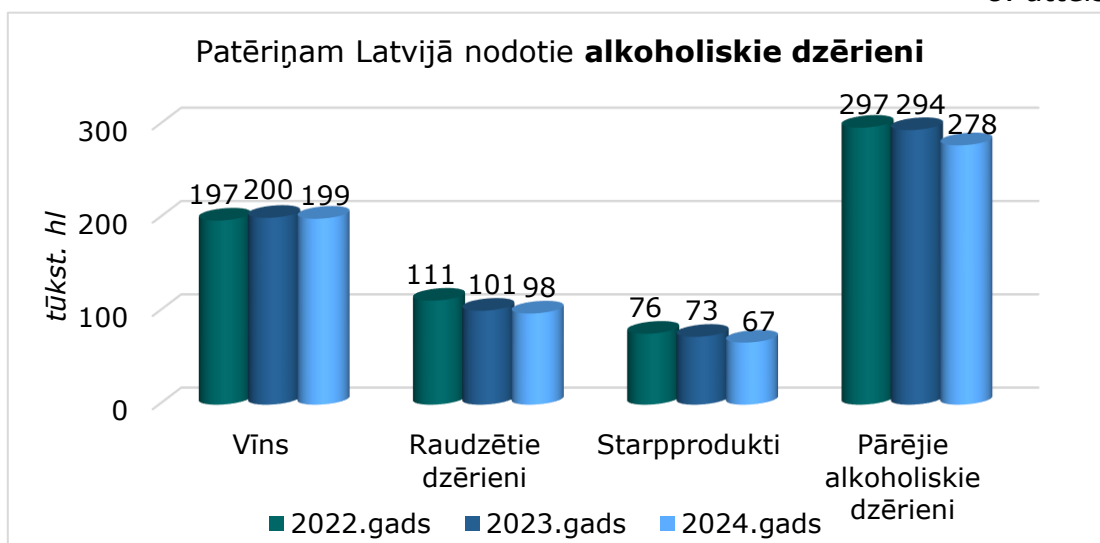
Kopējā patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu struktūrā 2024. gadā vislielāko daļu sastāda alus – 66 %, savukārt degvīna un pārējo "spirtoto" dzērienu īpatsvars kopējā alkohola patēriņa struktūrā aizņem 15 %, vīns – 10 %, raudzētie dzērieni – 5 % un starpprodukti – 3 %.

Aprēķinātā akcīzes nodokļa struktūrā būtiski augstākas akcīzes nodokļa likmes dēļ pārējo alkoholisko dzērienu grupai ir dominējoša loma, nodrošinot 64 % no akcīzes nodokļa ieņēmumiem par alkoholiskajiem dzērieniem. Savukārt alus nodrošina 20 %, vīns – 9 %, starpprodukti – 4 % un raudzētie dzērieni – 3 % no akcīzes nodokļa ieņēmumiem par alkoholiskajiem dzērieniem.

7. attēls



8. attēls



Kopumā 2024. gadā Latvijā saražoti 4,4 milj. dekalitri alkoholisko dzērienu, kas ir par 15 % mazāk nekā 2023. gada attiecīgajā periodā. Par 0,3 % samazinājies 2024. gadā Latvijā saražotā alus apjoms – saražoti 7,4 milj. dekalitri alus. Par 7,7 % palielinājies alus apjoms, kas ievests Latvijā no citām valstīm, un par 5,1 % palielinājies alus apjoms, kas izvests no Latvijas uz citām valstīm.

2024. gada beigās Latvijā bija:

- 129 mazās alkoholisko dzērienu darītavas (licence alkoholisko dzērienu ražošanai izsniegta uz atvieglotiem nosacījumiem²).

Mazajās alkoholisko dzērienu darītavās 2024. gadā saražoti 17,6 tūkst. dekalitri alkoholisko dzērienu (0,4 % no kopējā Latvijā saražotā alkoholisko dzērienu apjoma), no kuriem 78 % raudzētie dzērieni, 16 % pārējie alkoholiskie dzērieni, 3 % vīns un 3% starpprodukti;

- 67 patstāvīgās mazās alus darītavas. Mazajās alus darītavās 2024. gadā saražoti 1,7 milj. dekalitri jeb 23 % no visa Latvijā ražotā alus apjoma.

Detalizētu informāciju par alkoholisko dzērienu un alus aprīti skatīt pielikumā [Alkohola aprīte](#).

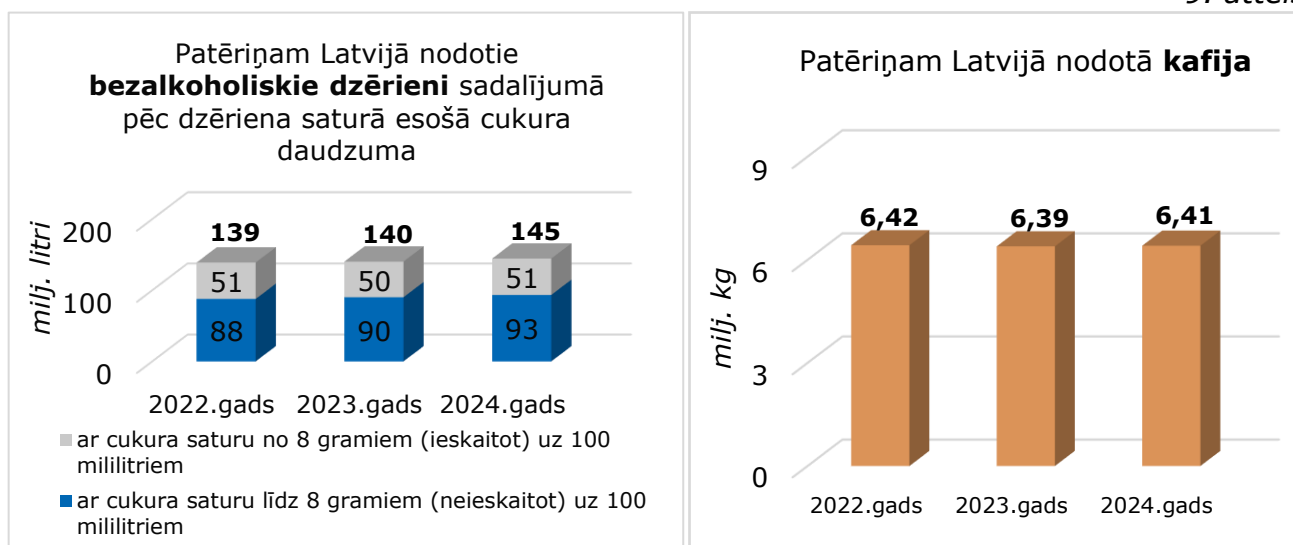
² Alkoholisko dzērienu aprītes likuma 1. panta otrā daļa.

Bezalkoholiskie dzērieni un kafija

2024. gadā patēriņam Latvijā nodoti 144,5 milj. litri **bezalkoholisko dzērienu** un 6,4 milj. kilogrami **kafijas** (skat. 9. attēlu).

Kafijas apjoms, par kuru aprēķināts akcīzes nodoklis un kas nodots patēriņam Latvijā 2024. gadā, ir pieaudzis par 0,3 %, salīdzinot ar 2023. gada attiecīgo periodu. Savukārt 2024. gadā patēriņam nodoto bezalkoholisko dzērienu apjoms salīdzinājumā ar 2023. gadu ir pieaudzis par 3 %.

9. attēls



Pamatojoties uz akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju (neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās)

Detalizētu informāciju par kafijas un bezalkoholisko dzērienu aprīti skatīt pielikumā [Kafijas un bezalkoholisko dzērienu aprīte](#).

Dabaszgāze

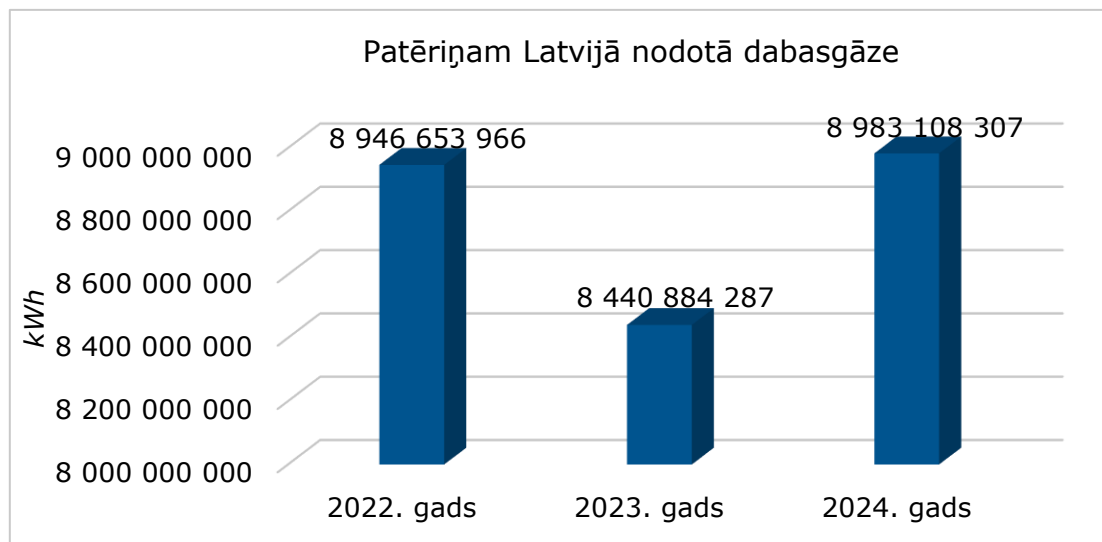
2024. gadā vērojama pozitīva tendence – patērētājiem Latvijā dabaszgāze nodota 9 miljardu kilovatstundu (kWh) apjomā, kas ir par 542 milj. kilovatstundu (kWh) jeb par 6,4 % vairāk nekā 2023. gadā (skat. 10. attēlu).

Sadalījumā pēc izmantošanas mērķa:

- 7,8 miljardi kilovatstundas (kWh) nodotas izmantošanai par kurināmo;
- 613,6 milj. kilovatstundas (kWh) – izmantošanai par kurināmo rūpnieciskai ražošanai;
- 43,1 milj. kilovatstundas (kWh) – izmantošanai par degvielu;
- 565,3 milj. kilovatstundas (kWh) nodotas gala patērētājiem izmantošanai mērķiem, kur dabaszgāze netiek aplikta ar akcīzes nodokli vai tiek atbrīvota no akcīzes nodokļa.

Pieaugumu galvenokārt ietekmē klimatiskie apstākļi, dabaszgāzes cenas stabilizācija un pieejamība, secīgi ietekmējot pieprasījumu mājsaimniecībās, ražošanā u. c.

10. attēls



Pamatojoties uz akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju (neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās).

Detalizētu informāciju par dabaszgāzes apriti skatīt pielikumā [Dabaszgāzes aprīte](#).

Analītiskajā materiālā un tā pielikumos apkopota informācija no VID informācijas sistēmās iesniegtajiem dokumentiem uz datu apkopošanas brīdi. Informācija turpmākajās publikācijās var tikt precizēta.

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 14.03.2025.

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts: 14.03.2025.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt [Elektroniskās deklarēšanas sistēmas](#) sadaļā "Sarakste ar VID".